EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.5.2022
COM(2022) 624 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rumeenia 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

{SWD(2022) 624 final} - {SWD(2022) 640 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rumeenia 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, jõustus 19. veebruaril 2021. aastal. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse kestlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. [XX.] juunil 2022 ajakohastati kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

(2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022)

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

[2] ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel veelkord kinnitatud ühist kohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande,[4] milles nimetati Rumeenia ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 14. märtsil 2022.

(3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub näiteks kõrgemates energia- ja toiduhindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus. EL seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 esimest korda ajutise kaitse direktiiv,[5] millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult ELis viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele. Rumeeniale on algatuse „Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas“ (CARE) ning programmi „Ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetav taasteabi“ (REACT-EU) täiendavate eelmaksete kaudu tehtud kättesaadavaks erakorraline toetus, et kiiresti reageerida Ukrainast põgenevate inimeste vastuvõtu ja integreerimise vajadustele.

(4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne muudetud kava esitamise kuupäeva.

(5) Alates 2020. aasta märtsist on kohaldatud üldist vabastusklauslit[6]. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises[7] esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

5 Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

6 Komisjoni teatis nõukogule stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta, Brüssel, 20.3.2020 (COM(2020) 123 final).

vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema ELi või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aasta lõpuni.

(6) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised, et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist[8]. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale 2023. aastal asjakohane, kuid samal ajal tuleb olla valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriigiti diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpaketis.

(7) Seoses 2. märtsil 2022 esitatud eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil; eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, ning see peab olema riigiti diferentseeritud sõltuvalt nende eelarve- ja majandusolukorrast, sealhulgas võttes arvesse kriisi mõju ja Ukrainast põgenenud inimeste sisserännet.

(8) 31. mail 2021 esitas Rumeenia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon on määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt hinnanud taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 3. novembril 2021 võttis nõukogu vastu otsuse Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[9]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Rumeenia on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(9) 12. mail 2022 esitas Rumeenia kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtajaga oma 2022. aasta riikliku reformikava ja 4. mail 2022 oma

---

7 Komisjoni teatis nõukogule „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“, Brüssel, 3.3.2021 (COM(2021) 105 final).

8 Komisjoni teatis nõukogule: eelarvepoliitika suunised 2023. aastaks, Brüssel, 2.3.2022, COM(2022) 85 final.

9 Nõukogu 3. novembri 2021. aasta rakendusotsus Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 12319/21; ST12319/21 LISA)

2022. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2022. aasta riiklik reformikava ka Rumeenia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(10) 23. mail 2022 avaldas komisjon Rumeenia kohta 2022. aasta riigiaruande[10]. Selles hinnati Rumeenia edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõte sellest, kuidas Rumeenia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Rumeenia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(11) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Rumeenia kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 23. mail 2022[11]. Komisjon jõudis järeldusele, et Rumeenias on makromajanduslik tasakaalustamatus. Eeskätt puudutab haavatavus maksebilanssi, mis on seotud valitsemissektori suure eelarvepuudujäägiga, ja konkurentsivõime küsimusi, mis on taas esile kerkimas.

(12) 3. aprillil 2020 võttis komisjon eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmata jätmise tõttu 2019. aastal vastu otsuse (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias[12]. Nõukogu võttis 3. aprillil 2020 vastu ka soovituse Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks hiljemalt 2022. aastaks[13]. Võttes arvesse majandustegevuse järsku vähenemist seoses COVID-19 pandeemiaga ja sellega seotud vajadust sellele järele, et eelarvepoliitika toetataks majanduse taastumist 2021. ja 2022. aastal, esitas nõukogu 18. juunil 2021 Rumeeniale uue soovituse[14] kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2024. aastaks. Rumeenia peaks saavutama valitsemissektori eelarve puudujäägi eesmärgi 8,0 % SKPst 2021. aastal, 6,2 % SKPst 2022. aastal, 4,4 % SKPst 2023. aastal ja 2,9 % SKPst 2024. aastal, mis vastab valitsemissektori esmaste netokulude nominaalsele kasvumäärale 3,4 % 2021. aastal, 1,3 % 2022. aastal, 0,9 % 2023. aastal ja 0,0 % 2024. aastal. See vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,7 % SKPst 2021. aastal, 1,8 % SKPst 2022. aastal, 1,7 % SKPst 2023. aastal ja 1,5 % SKPst 2024. aastal. Menetlus on olnud peatatud alates 2021. aasta sügisest pärast seda, kui komisjon hindas tõhusaid meetmeid.

(13) Eurostati kinnitatud andmete põhjal oli Rumeenia valitsemissektori eelarvepuudujääk 2021. aastal 7,1 % SKPst ning valitsemissektori võlg oli 48,8 % SKPst. See on kooskõlas nõukogu soovitatud 2021. aasta valitsemissektori eelarvepuudujäägi

---

10 SWD(2022) 638.

11 COM(2022) 624.

12 Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta otsus (EL) 2020/509 ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Rumeenias (ELT L 110, 8.4.2020, lk 58).

13 Nõukogu 3. aprilli 2020. aasta soovitus Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks (ELT C 116, 8.4.2020, lk 1).

14 Nõukogu soovitus, 18. juuni 2021, milles esitatakse nõukogu arvamus Rumeenia 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 107)

eesmärgiga. 2021. aastal on struktuurse eelarvepositsiooni kohandus 1,5 protsendipunkti SKPst, mis ületab soovitatud 0,7 protsendipunkti.

(14) 2022. aasta lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2022. aastal realistlik ja seejärel optimistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 2,9 % ja 2023. aastal 4,4 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv väiksem – 2022. aastal 2,6 % ja 2023. aastal 3,6 %. Erinevused tulenevad peamiselt kõrgest inflatsioonist, mis mõjutab kodumajapidamiste ostujõudu, rahvusvahelisest keskkonnast tuleneva usalduse halvenemise mõjust tarbimisele ja investeeringutele ning netoekspordi negatiivsest mõjust, kuna energiatoodete hinnad tõusevad eeldatavasti edasi. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta lähenemisprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk väheneb 2022. aastal 6,2 %-le SKPst ja 2023. aastal 4,4 %-le SKPst. Vähenemine 2022. aastal kajastab peamiselt nominaalse SKP suurt kasvu, maksude kogumise tõhususe eeldatavat suurenemist, enamiku avaliku sektori palkade külmutamist ning kava hoida kaupadele ja teenustele, sotsiaalabile ja muudele sotsiaalsiiretele tehtavate kulutuste kasv alla nominaalse SKP kasvumäära. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse kasvama 2022. aastal 49,4 %ni ja 2023. aastal 49,7 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. aastal 7,5 % SKPst ja 2023. aastal 6,3 % SKPst. See on 2022. aasta lähenemisprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägist suurem ja peamiselt tingitud suurematest eeldatavatest sotsiaal- ja intressikuludest, energiahindade tõusuga toimetulekuks võetavate meetmete suuremast hinnangulisest netomõjust, ettevaatlikumast eeldusest maksude kogumise eeldatava kasu kohta ning sellest, et programmis puuduvad kulude poolel konkreetsed konsolideerimismeetmed. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse suurem – 2022. aastal 50,9 % ja 2023. aastal 52,6 %. Erinevus tuleneb peamiselt suuremast prognoositud puudujäägist.

Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 3,6 %. See hinnang ei hõlma aga selliste reformide mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ning võivad hoogustada Rumeenia potentsiaalset majanduskasvu.

(15) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised toetusmeetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 1,1 %-lt SKPst 2021. aastal 0,2 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,7 % SKPst ja 2023. aastal 0,1 % SKPst[15]. Need meetmed hõlmavad peamiselt jae- ja hulgihindade ülempiire kulude poolel ning energiatootjate lisakasumi maksustamist tulude poolel. Muud meetmed hõlmavad hüvituskavasid kodumajapidamiste ja VKEde energia- ja gaasiarvete jaoks ning energiatoetusi haavatavatele tarbijatele. Need meetmed on kavandatud ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõned neist meetmetest säilitada. Mõned neist meetmetest ei ole suunatud, eelkõige kodumajapidamistele üldise energiahinnalae kehtestamine. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on

[15] Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. ja 2023. aastal 0,1 % SKPst,[16] ning kaitsekulutuste suurenemine 2023. aastal (0,5 protsendipunkti SKPst).

(16) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt ületab 2022. aasta valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk nõukogu soovitatud eesmärki 1,3 protsendipunkti SKPst, samas kui struktuurse eelarvepositsiooni kohandamiseks prognoositakse 2022. aastal –0,2 protsendipunkti SKPst, võrreldes soovitatud 1,8 protsendipunktiga SKPst. See nõuab hoolikat analüüsi, mis tugineb kulude kasvu eesmärgile. 2022. aastal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis esmaste netokulude kasvuks (mida on tulude poolel korrigeeritud ühekordsete meetmete ja eelarvepoliitika meetmete suhtes) 9,6 %, mis ületab soovitatud 1,3 %.Kogukulude prognoositud kasv 2022. aastal tuleneb peamiselt sotsiaalkulude suurenemisest, mis on tingitud pensionide indekseerimisest ja eelarvesse kavandatud sotsiaalmeetmetest, ning energiahindadele ülempiiri määramise meetmete (v.a tulumeetmed) ja Ukrainast ümberasustatud isikute vooga toimetulemise meetmete eelarvekuludest. Oma rolli mängib ka vahetarbimise kulude kasv, mis on peamiselt tingitud kõrgest eeldatavast tarbijahinnainflatsioonist, kuigi vähemal määral. Netokulude kasvu kõrvalekalle soovitusest läheb samas suunas kui struktuurse eelarvepositsiooni kohandamise kõrvalekalle, kuigi suuremas ulatuses (netokulude kasvu korral 2,7 protsendipunkti SKPst, struktuurse eelarvepositsiooni puhul 2,0 protsendipunkti SKPst).Seda erinevust võib osaliselt seletada komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis 2022. aastaks prognoositud suurema tulude ja SKP suhtega kui komisjoni 2021. aasta kevadprognoosis (0,9 protsendipunkti võrra SKPst), mis parandab struktuurset eelarvepositsiooni, kuid ei mõjuta kulude kasvu eesmärki. Hoolika analüüsi põhjal valitseb oht, et Rumeenia ei täida nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituses kehtestatud 2022. aasta eelarve-eesmärke.

(17) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt ületab 2022. aasta valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk nõukogu soovitatud eesmärki 1,9 protsendipunkti SKPst, samas kui struktuurse eelarvepositsiooni kohandamiseks prognoositakse 2022. aastal 0,0 protsendipunkti, võrreldes soovitatud 1,7 protsendipunktiga SKPst. See nõuab hoolikat analüüsi, mis tugineb kulude kasvu eesmärgile. 2023. aastal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis esmaste netokulude kasvuks (mida on tulude poolel korrigeeritud ühekordsete meetmete ja eelarvepoliitika meetmete suhtes) 1,7 %, mis ületab eesmärkide saavutamiseks konkreetsete meetmete puudumise tõttu soovitatud 0,9 %.Hoolika analüüsi põhjal valitseb oht, et Rumeenia ei täida nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovituses kehtestatud 2023. aasta eelarve-eesmärke. Võttes arvesse ohtu, et 2022. ja 2023. aastal ei saavutata soovitatud eelarve-eesmärke, näivad täiendavad eelarvemeetmed olevat asjakohased, et järgida kohandamiskava ja kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2024. aastaks.

(18) 2022. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järk-järgult vähenema 2,95 %-le SKPst 2024. aastal ja 2,9 %-le SKPst 2025. aastal. Seega peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jääma 2024. aastal alla 3 % SKPst. Eelarve konsolideerimine on kavandatud peamiselt eelarve kulude poolele.

[16] Eeldatakse, et Ukrainast ELi põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu ELi 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvutatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii võimalikke rahaülekandeid inimestele kui ka mitterahalisi hüvitisi, näiteks hariduse ja tervishoiu vallas.

Kavandatud konsolideerimismeetmete kohta ei ole siiski teavet esitatud. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastani stabiliseeruma – 2024. aastal 49,4 %ni ja 2025. aastal 48,9 %ni. Komisjoni analüüsi põhjal näivad võla kestlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis suured.

(19) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitustes, mille nõukogu esitas Rumeenia Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitustes, mis esitati enne kava vastuvõtmise kuupäeva. Eelkõige käsitletakse kavas maksuhalduse täielikku digitaliseerimist ja ülemääraste maksusoodustuste järkjärgulist kaotamist, et parandada riigi rahanduse kvaliteeti ja kestlikkust. Kava aitab samuti tagada riikliku pensionisüsteemi kestlikkust ja õiglust. Tervishoiureformid, millega kaasnevad investeeringud digitaliseerimisse, peaksid parandama tervishoiuteenuste kättesaadavust, kulutõhusust ja vastupidavust. Tõendite alusel otsuste tegemine, pikaajaline planeerimine ja avalikud konsultatsioonid ning riigihankeprotsessi parandamiseks võetavad meetmed peaksid aitama parandada avaliku halduse kvaliteeti ja tõhusust, mis toob kaasa ELi vahendite parema kasutuselevõtmise. Suurendades kohtusüsteemi sõltumatust ja tõhusust, parandades õiguskaitse kättesaadavust ning tõhustades korruptsioonivastast võitlust, on kava eesmärk käsitleda peamisi küsimusi, mis on seotud õigusriigi põhimõtte järgimisega Rumeenias kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu asjaomase kohtupraktikaga ning võtta arvesse koostöö- ja jälgimiskorra aruannetes esitatud soovitusi, riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO) aruandeid, Veneetsia komisjoni arvamusi ja õigusriigi olukorda käsitlevaid aruandeid. Peamiste reformidega, mis puudutavad miinimumpalga kehtestamist ja miinimumsissetulekut, riigi osalusega ettevõtete juhtimise tugevdamist ja sotsiaaldialoogi, täidetakse ka pikaajalisi riigipõhiseid soovitusi. Kavaga luuakse ka ühtne, kaasav ja kvaliteetne väikelaste haridus- ja hooldussüsteem, millega kaasnevad investeeringud lastehoidu. Samuti edendatakse kestlikke ja digitaalseid investeeringuid ning toetatakse teadus- ja arendustegevust. Peamised reformid ja investeeringud CO_2-heite vähendamiseks, valitsuse pilve loomiseks ja elektroonilise isikutunnistuse kasutuselevõtuks aitavad toetada rohe- ja digipööret.

(20) Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Rumeenia kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 41 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 21 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Rumeenial COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal tema vastupanuvõimet. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(21) Rumeenia esitas ühtekuuluvuspoliitika programmdokumendid[17] 14. aprillil 2022 partnerluslepingu kohta ja 6. mail 2022 oma esimese programmi kohta. Kooskõlas

[17] Määrus (EL) 2021/1060 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrusega (EL) 2021/1060 peab Rumeenia arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärisvad investeeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

(22) Versailles' deklaratsioonis ELi riigipeade ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse kavaga „REPowerEU" kaotada võimalikult kiiresti Euroopa Liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks määratakse dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja ELi tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(23) 2020. aasta andmete kohaselt põhineb Rumeenia energiaallikate jaotus tugevalt fossiilkütustel; nafta ja gaas moodustavad mõlemad umbes 30 %, samas kui süsi moodustab omakorda 10 %. Rumeenia ise toodab umbes 80 % tarbitavast gaasist, samas kui ülejäänu on pärit Venemaalt (ELis tervikuna gaasi tarbimiseks valdavalt imporditakse ja keskmiselt 44 % imporditakse Venemaalt). Toornafta puhul moodustab import Venemaalt 32 % koguimpordist, võrreldes ELi keskmisega, mis on 26 %[18]. Rumeenia on võtnud kohustuse lõpetada 2032. aastaks järk-järgult kivisöe kasutamine. Selle ambitsioonika eesmärgi saavutamiseks hõlmavad Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava ning muud ELi fondid, näiteks moderniseerimisfond, märkimisväärseid investeeringuid CO_2-heite vähendamisse uue taastuvenergia tootmisvõimsuse rajamise kaudu. Roheüleminek ja suur prognoositav energiatarbimise kasv nõuavad aga energiavõrkude märkimisväärset ajakohastamist ja rohelise taristu kiiremat kasutuselevõttu. See nõuab paremat õigusraamistikku ja suuremaid investeeringuid, samuti tarbijate mõjuvõimu suurendamist, et võimaldada neil kas individuaalselt või energiakogukondade kaudu aktiivselt elektriturul osaleda. Kiiremad investeeringud taristusse, näiteks ladustamisse, samuti gaasi- ja elektrivõrkude ühendatusesse naaberriikidega võivad parandada energiavarustuse mitmekesistamist, suurendada turu stabiilsust ja kohanemisvõimet piirkondlike erinevustega. Seda tuleb vaadelda seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse ja impordisõltuvuse vähendamisega, kuna energiasüsteem sõltub endiselt suurel määral fossiilkütustest. Lisaks pakuvad Mustal merel avastatud avamere gaasiväljad Rumeeniale olulist võimalust suurendada veelgi oma energiasõltumatust ja aidata naaberliikmesriikidel märkimisväärselt vähendada oma sõltuvust Venemaa maagaasi impordist. Gaasiga seotud uued taristu- ja võrguinvesteeringud peaksid võimaluse korral olema tulevikukindlad, et hõlbustada nende pikaajalist kestlikkust tulevikus säästvatele kütustele kohandamise kaudu. Lisaks pakuvad Mustal merel avastatud avamere gaasiväljad Rumeeniale olulist võimalust suurendada veelgi oma energiasõltumatust ja aidata naaberliikmesriikidel märkimisväärselt vähendada oma sõltuvust Venemaa maagaasi impordist. Samal ajal nähakse Rumeenia taaste- ja vastupidavuskavas ette 3 miljardit eurot avaliku ja erasektori elamute ning tööstussektori energiatõhususe

[18] Eurostat (2020), Venemaa impordi osakaal koguimpordis. ELi 27 liikmesriigi keskmise impordi puhul põhineb koguimport ELi 27 liikmesriigist väljastpoolt pärit impordil. Rumeenia puhul hõlmab koguimport ELi-sisest kaubandust. Toornafta ei hõlma rafineeritud naftatooteid.

meetmeteks. Esimesest renoveerimislainest kaugemale minek on vajalik energiatarbimise ja fossiilkütustest sõltuvuse vähendamiseks, kuna taaste- ja vastupidavuskava eesmärk ei hõlma kõiki hooneid. Rumeenia peab hoonete renoveerimise kiirendamiseks poliitikaraamistikku veelgi täiustama. Paketi „Eesmärk 55“ eesmärkide saavutamiseks tuleb veelgi vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuvenergia tootmist ja energiatõhusust.

(24) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saab Rumeenia ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saab Rumeenia kasutada Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.

(25) Nõukogu on Rumeenia 2022. aasta lähenemisprogramm läbi vaadanud ja tema arvamus[19] kajastub eelkõige allpool esitatud soovituses 1.

(26) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2022. aasta riikliku reformikava ja 2022. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1, 2 ja 3. Soovituses 1 osutatud eelarvepoliitikameetmed aitavad muu hulgas vähendada tasakaalustamatust, mis on seotud suure ja püsiva jooksevkonto puudujäägiga, sest eelarve parem tasakaal aitab tervikuna vähendada Rumeenia majanduse suurt vajadust välisrahastamise järele. Soovituses 2 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas tulla toime konkurentsivõimega seotud haavatavusega. Soovituses 3 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas pikas perspektiivis tulla toime maksebilansiga seotud haavatavusega.

SOOVITAB Rumeenial võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Järgida eelarvepoliitikat kooskõlas nõukogu 18. aprilli 2021. aasta soovitusega Rumeenia valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks.

2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 3. novembri 2021. aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Viia kiiresti lõpule komisjoniga peetavad läbirääkimised 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentide üle, et alustada nende rakendamist.

3. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest. Hõlbustada säästva energiatootmise edasist laiendamist, kiirendades taastuvate energiaallikate arendamist, ajakohastades energiavõrke ja suurendades ühendusi naaberliikmesriikidega. Tõsta renoveerimise kiirust ja seada sellele kõrgemaid eesmärke, et suurendada hoonete energiatõhusust.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

[19] .